

ولی درجه حرارت پائین تر از نقطه اشتعال بود!

مارس ۲۰۱۷

در سال ۱۹۸۶ ظرفی ۱۰ گالنی (۳۸ لیتری) و دارای همزن در یک واحد پایلوت psig منفجر شد. واکنش اکسیداسیون در محیطی با اکسیژن خالص و فشار psig ۲۵۰ (۱۸۲۵ kPa) در حال پیشرفت بود. دما فرآیند ۵۰ درجه سانتی گراد پائین تر از نقطه اشتعال محتویات در محیط اتمسفریک بود و غلظت بخارات نیز پائین تر از حداقل غلظت قابل انفجار (LEL) بود و بنابراین به نظر می‌رسید که فضای داخلی ظرف کاملاً اینم است. شرایط عملیات و فرآیند برای مدت ۴۱ دقیقه ثابت بوده ولی ناگهان انفجار رخ می‌دهد. در اثر انفجار راکتوری با فشار ۷۵۰ psig (۵۲۰ kPa) سوراخ شد و خسارات زیادی را تاسیسات وارد کرد (شکل ۱) چندین حريق کوچک در نقاط مختلف رخ داد ولی خوشبختانه به هیچ کس آسیبی نرسید.

چون دمای فرآیند پائین تر از نقطه اشتعال محتویات بود، بنابراین غلظت

شکل ۱: خسارات واردہ به تاسیسات

بخارات سوخت در فضای داخلی ظرف خیلی کم بود. بنابراین نمی‌باشد خطر انفجار وجود داشته باشد. ولی احتمالاً مواد سوختی تنها به صورت بخار نبوده است (انفجار گرد و غبار را بیاد بیاورید). بررسی‌ها نشان داد که همزن موجود در ظرف قطرات ریز مایع (Mist) را ایجاد کرده است. تخمین زده می‌شود که قطر این قطرات ریز بطور متوسط ۱ میکرون بوده است. در مقام مقایسه، قطر موی انسان ۴۰-۵۰ برابر بزرگتر از اندازه این قطرات مایع می‌باشد. آزمایش قابلیت اشتعال نشان داد که قطرات ریز مایع می‌توانند در دمای معمولی مشتعل شوند، حتی در شرایط حضور اکسیژن خالص خیلی سریعتر مشتعل خواهد شد. ظرف محتوی هر دو عامل اکسیژن و سوخت بوده، ولی منبع حرارت و شروع اشتعال چه بوده است؟ اگر چه اغلب اوقات منبع تامین حرارت مورد نیاز انفجار بسیار سخت و مشکل است، ولی بررسی‌ها حاکی از آن است که به احتمال بسیار زیاد تجزیه‌ی آلودگی باقیمانده در ناشی از آزمایشات قبلی سبب شده تا حرارت مورد نیاز جهت اشتعال و انفجار قطرات مایع تامین گردد.

[Reference: Kohlbrand, H. T., *Plant/Operations Progress* 10 (1), pp. 52-54 (1991).]

آیا می‌دانستید؟

﴿ قطرات مایع قابل اشتعال در درجه حرارت پائین تر از نقطه اشتعال می‌تواند همانند مخلوطی از بخار و هوا قابلیت انفجار داشته باشد. مکانیسم انفجار، دقیقاً مشابه انفجار گرد و غبار است با این تفاوت که به جای ذرات جامد ماده سوختنی قطرات مایع می‌باشد.﴾

﴿ به روشهای مختلف قطرات مایع (Mist) تولید می‌شود. در این حادثه، پره‌های همزن در نزدیکی سطح مایع باعث تولید این قطرات شده است. این قطرات حتی در اثر نشت مایع از خطوط لوله تحت فشار، ظروف و یا سایر تجهیرات مانند نشتی از فلنخ، سوراخ شدن لوله/ ظروف و یا حتی نشتی از Pump seal تولید خواهند شد.﴾

﴿ فراموش نکنید که نشتی از سیستم‌های یوتیلیتی و یا سیستم‌های نگهداری قابلیت تولید این قطرات قابل اشتعال (Mist) را خواهد داشت. برای مثال حوادثی در اثر نشت در سیستم‌های روغنکاری، انتقال حرارت و نفت کوره رخ داده است.﴾

شما چه کاری می‌توانید انجام دهید؟

﴿ هنگام مواجهه با نشت مایعات قابل اشتعال، به قابلیت اشتعال و انفجار قطرات مایع این مواد توجه داشته باشید. اگر قطرات مایع قابل اشتعال وجود دارد، علی‌رغم پائین بودن درجه حرارت نسبت به نقطه اشتعال، تصور نکنید که محیط بی خطر است. در این گونه موارد، همان اقدامات احتیاطی را انجام دهید که هنگام رهایش وجود ابر بخارات قابل اشتعال به منظور جلوگیری از حريق و حفاظت افراد انجام می‌دهید.﴾

﴿ اگر قطرات ریز مایع (Mist) و یا مه (Fog) در داخل ظروف فرآیند مشاهده کردید به مدیرت اطلاع دهید تا اقدامات پیشگیرانه و کنترلی صورت پذیرد.﴾

﴿ هر گونه نشت مواد قابل اشتعال و انفجار، حتی در واحد پیوپلیتی را سریعاً گزارش کنید.﴾

به خاطر داشته باشید که قطرات مایعات قابل اشتعال قابلیت سوختن یا انفجار دارند!

© ۲۰۱۷ AICHE کلیه حقوق محفوظ. تکثیر جهت اهداف آموزشی و غیر تجاری آزاد می‌باشد. تکثیر و انتشار با اهداف اتفاقی و تجاری بدون اخذ مجوز کتبی از AICHE ممنوع می‌باشد. با ما به آدرس ccps_beacon@aiche.org یا تلفن ۰۳۷۱-۴۹۵-۶۶۴۶ تماس بگیرید.